

Kies voor de toekomst

D66
zeeland

Verkiezingsprogramma 2019 - 2023

Duurzaamheid >

Welzijn >

Platteland >

Cultuur en Sport >

Bereikbaarheid >

Bestuur >

Economie >

A portrait of a man with grey hair, smiling, wearing a blue plaid suit, white shirt, and brown patterned tie. He is standing outdoors with a beach and city skyline in the background.

nr. 1 Ton Veraart

Vlissingen

A blue circular graphic containing the text "Onze kandidaten".

Onze
kandidaten

Inleiding

Een levendige provincie waar mensen een duurzame toekomst hebben. Dat is wat D66 wil. Zeeland is gelegen in een prachtige delta, waar elk jaar vele mensen vakantie genieten. Niet alleen vanwege de rust en ruimte, maar ook vanwege historische binnensteden en ongerepte stranden. D66 Zeeland wil behoud van die ruimte en maakt zich hard voor uitstekend natuurbeleid en slimme uitbreiding van onze natuur. Dat vraagt zoeken naar evenwicht tussen het toerisme als belangrijke economische pijler enerzijds en de natuurwaarden van onze provincie anderzijds. De uitgangspunten van de ‘Kustvisie’ willen we dan ook vertalen naar onze binnenwateren.

Het centrale thema voor D66 Zeeland is: ‘Duurzaamheid’, in al haar facetten. ‘Duurzaamheid’ is daardoor zowel een apart onderwerp, als een facet van alle beleidsterreinen. Daarnaast heeft elk beleidsterrein te maken met de structuur van Zeeland als eilandenveld. Dat heeft gevolgen voor de fysieke en de mentale afstanden binnen Zeeland. Dat geeft een extra impuls aan de samenwerking met onze buren: Zuid-Holland, Brabant en België.

De bereikbaarheid vraagt in Zeeland altijd aandacht. In de oost-west route is goed voorzien, maar de ontsluiting naar Zuid-Holland kan beter en de ontsluiting van Zeeuws-Vlaanderen moet beter: afbouw van de tol en goede OV-aansluitingen naar Vlaanderen. Zowel het openbaar vervoer als het eigen- of deelvervoer ziet D66 graag zonder uitlaatgassen.

Duurzaamheid is een belangrijk criterium bij elke investering door de provincie. Bij duurzaamheid gaat het om het circulair maken van de hele economie: huishoudens, transport, industrie, agrarische sector. Zo min mogelijk grondstoffen aan de natuur onttrekken, zo min mogelijk afval in de natuur terugstorten en zo min mogelijk schade toebrengen, gericht op schone bodem, schoon water en schone lucht voor mens en dier. Fossiele energie past daar niet in. D66 wil een doordacht plan, om in de komende decennia de omschakeling naar duurzame energie te maken. In dit plan geeft D66 Zeeland voorrang aan isoleren en wil natuurlijke momenten zoals bouw, sloop en renovatie benutten voor het overschakelen van gas op duurzame energie door huishoudens. Grootverbruikers vergen een plan per bedrijf of bedrijfstak. D66 Zeeland is voorstander van zonne-energie

en van windmolens op zee en vraagt de provincie om Zeeuwse bedrijven te stimuleren de inzet van waterstof voor opslag en transport van duurzame energie aan te pakken.

Voor de economie wil D66 Zeeland kansen benutten, zoals de Brexit en de vele mogelijkheden van de delta tussen Vlissingen en Gent. Industrie past in de industriële zones, niet daarbuiten. Zilte teelten op land en te water passen goed bij Zeeland, terwijl uitbreiding van glastuinbouw en intensieve veehouderij juist niet passen.

D66 Zeeland wil de natuurlijke- en biologische landbouw bevorderen en wil een routekaart voor de afbouw van het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Wanneer mensen van elders naar Zeeland komen om te werken, dan is daar een fatsoenlijke huisvesting voor nodig. Handhaving van regels voor veiligheid en milieu bij bedrijven en instellingen, is de sluitsteen van goed beleid.

Duurzaamheid vergt zorg voor het landschap en de natuur. Buiten de industriële zones passen geen hoge bouwwerken in het landschap. D66 Zeeland wil geen verstening van het platteland, géén nieuwe recreatieparken en geen verrommeling van de oevers. Daarom is een 'Oevervisie' nodig, in lijn met de Kustvisie. D66 Zeeland wil goede afstemming over woningbouw, winkels en bedrijfenterreinen. Gegeven deze begrenzingen bepleit D66 Zeeland de aanleg van akkerranden en minibossen voor biodiversiteit en bufferzones rondom natuur waaraan de omgeving zich moet

aanpassen. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en het Europese netwerk van natuurgebieden Natura2000 kunnen worden afgemaakt vóór 2027, tussentijdse evaluatie is nodig.

Kunst en erfgoed ervaren, sport beoefenen, muziek maken en lezen zijn belangrijk voor de ontwikkeling van mensen en voor de saamhorigheid in de gemeenschap. Samenwerking tussen musea in Zeeland onderling en met bijvoorbeeld het Rijksmuseum, schept nieuwe mogelijkheden. Festivals en kunst of kunstenaars, die nog geen onderdak hebben gevonden maar wel waarde toevoegen, verdienen provinciale steun. D66 Zeeland zet in op breedtesport eerder dan op commerciële evenementen, in waterrijk Zeeland is zwemles voor alle kinderen van levensbelang.

D66 Zeeland wil de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland ontwikkelen tot levendig Erfgoedhuis, erfgoed digitaliseren en de samenwerking tussen de erfgoedorganisaties vervolmaken. Burgerparticipatie, de bijdrage van vrijwilligers en de

inzet van rijksmiddelen zijn voor het erfgoed van groot belang. D66 Zeeland wil herbestemming van gebouwen als economische drager voor instandhouding van monumenten.

D66 Zeeland zet zich in voor openbaar onderwijs, toegankelijk voor iedereen. Toegankelijkheid van speciaal onderwijs en van zorgvoorzieningen vergt in Zeeland extra maatregelen. D66 verwacht van de provincie dat zij onderwijs en werkgevers bij elkaar brengt en zich inzet voor uitbouw van het universitair onderwijs in Zeeland, in samenhang met de Zeeuwse kenmerken en omgeving: liever diepgang op bijvoorbeeld waterbeheer, dan een breder aanbod van studierichtingen.

D66 Zeeland wil voor provincie en gemeenten een transparant bestuur, dat inwoners betrekt bij de beleidsvorming. Een integer bestuur, dat criminaliteit en ondermijning actief bestrijdt en zelf bewaakt, wordt op de toepassing van haar bevoegdheden, zowel door (gekozen) bestuurders, als door inwoners via een meldpunt. D66 ziet een

provincie die oog heeft voor goede lijnen naar de drie buren, Zuid-Holland, Brabant en België. Schaalvergroting is voor D66 geen doel op zich, maar kan een oplossing zijn voor problemen in gemeenten. Belangrijk is wat de inwoners in een gemeente daarvan vinden. D66 wil immers burgers bij het beleid betrekken en dat is zeker belangrijk als het gaat om samenwerking met andere gemeenten of om fusie.

Wat het Waterschap betreft, als daar schaalvergroting nodig is, dan is een fusie van Schedestromen via het stroomgebied nuttiger dan een fusie met provincie Zeeland.

Regionale en lokale media zijn van groot belang voor een levendige regionale en lokale democratie. Voor de instandhouding van deze media, met behoud van hun onafhankelijkheid, zet de provincie zich in.

Richtingwijzers D66

» **Vertrouw op de eigen kracht van mensen**

Wij vertrouwen op de eigen kracht en ontwikkeling van mensen. Daarom zien we de toekomst met optimisme tegemoet. Mensen zijn zo creatief dat ze steeds opnieuw zelf oplossingen vinden. Wij willen dat de overheid deze kracht, vindingrijkheid en creativiteit van mensen ondersteunt en ruimte geeft. De sleutel voor verandering ligt bij mensen zelf en wij willen dat de overheid daarbij aansluit. Wat mensen voor zichzelf en anderen kunnen doen is veel belangrijker en effectiever dan wat de overheid kan doen.

» **Streef naar een harmonieuze en duurzame samenleving**

Wij willen de wereld om ons heen tegemoet treden met respect en mededogen. Dat geldt voor de mensen om ons heen en voor onze omgeving. De aarde is niet van ons en dus geen gebruiksartikel. We willen stoppen met het uitputten en vervuilen van onze leefomgeving. We willen dat in de discussie over natuur en milieu niet het behoud, maar de aantasting van natuur en milieu beargumenteerd wordt.

» **Beloon prestatie en deel de welvaart**

Mensen zijn niet gelijk, wél gelijkwaardig. Mensen zijn verschillend en wij willen dat de overheid ruimte laat voor die verschillen. Wij streven naar economische zelfstandigheid voor zoveel mogelijk mensen en vinden dat mensen die uitmuntend presteren daarvoor een beloning verdienen. Wij willen een dynamische, open samenleving waarin iedereen de ruimte krijgt om zijn eigen beslissingen te nemen en iedereen zich op zijn eigen manier kan ontwikkelen. Wij vinden het vanzelfsprekend om welvaart met elkaar te delen. We willen dat zoveel mogelijk mensen meedoen in het maatschappelijk en economisch proces, want daar worden we allemaal beter van. Voor mensen die zichzelf niet kunnen redden dragen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

» Denk en handel internationaal

Samenlevingen zijn op steeds meer verschillende manieren met elkaar verbonden. Wij staan open voor de gehele wereld en sluiten niemand uit. Bij alles wat we doen, vragen we ons steeds af welke effecten dat heeft op anderen in deze wereld. Wij erkennen dat Europa steeds meer ons binnenland wordt. Internationale samenwerking en economische vooruitgang zijn de sleutels naar een wereld met minder oorlog en conflicten. Daarbij handelen wij steeds pragmatisch, nuchter en op basis van feiten.

» Koester de grondrechten en gedeelde waarden

De fundamentele waarden van onze samenleving zijn vrijheid voor en gelijkwaardigheid van ieder mens, ongeacht opvattingen, geloof, seksuele geaardheid, gerichtheid of herkomst. Lichamelijke integriteit, geweldloze oplossing van belangensconflicten en een respectvol gehanteerde vrijheid van meningsvorming en uiting, inclusief respect voor onze democratische rechtsstaat, zijn voor ons centrale waarden. Die waarden zijn universeel en zonder meer bovengeschikt. Wij beschermen de grondrechten van onszelf en anderen.

nr. 2

Wouter Versluijs

Graauw

Onze
kandidaten

1. Duurzaamheid

Als iets de identiteit van Zeeland raakt dan zijn dat wel de veranderende voorwaarden die we aan ons milieu en daarmee aan ons klimaat stellen. De afname van de CO²-uitstoot en het opwekken van duurzame energie staan daarbij voorop. We moeten wel, want dit is riksbeleid dat alle provincies in Nederland wordt opgelegd. Niet dat we die dwang nodig hebben, D66 heeft altijd al aangedrongen op een duurzamer ingerichte samenleving.

Duurzaamheid houdt volgens D66 met name in dat economische activiteiten (industrie, landbouw, toerisme, transport etc.) ook op de lange duur in evenwicht zijn of worden gebracht met de draagkracht van de leefomgeving in al haar facetten.

De wijzigingen die op ons afkomen raken iedereen. Of je nu een organisatie, een bedrijf of een huis houden bent. Woningen staan voor grote ingrepen: zelf meer energie opwekken, bouwkundige ingrepen om energie te besparen, het komt allemaal op ons af. Voor transport stapt iedereen over van fossiele brandstoffen op elektriciteit of waterstof. En dat allemaal in een relatief kort tijdsbestek.

De wereld zal er over tien jaar echt anders uitzien. Reden om goed na te denken over de ingrepen die we willen plegen. Stel dat we over dertig jaar achteromkijken, hebben we dan in de jaren daarvoor verstandig gehandeld. Voor de meer korte termijn is energiebesparing in al zijn vormen verstandig. Ook al omdat dit bijdraagt aan de afname van CO₂. D66 zet bovenal in op deze eerste aanpak.

D66 Zeeland ...

- » Wil dat de provincie zich profileert als zon-zee-windprovincie, gezien de unieke geografische ligging.
- » Wil zich inzetten voor de transitie naar CO₂-loze energie door de ontwikkeling van een routekaart voor energietransitie met meetpunten jaren 2020 (25% minder CO₂) en 2030 (55% minder CO₂).
- » Wil dat bij nieuwe bouwplannen het stedenbouwkundig plan zodanig ontworpen wordt dat optimaal gebruik van zonne-energie mogelijk is en daken geschikt zijn voor het plaatsen van zonnepanelen.
- » Wil dat bij nieuwe bouwplannen CO₂-neutraal de standaard is.
- » Wil het opzetten van energie coöperaties proactief bevorderen.
- » Wil het mogelijk maken dat het plaatsen van zonnepanelen onder bepaalde voorwaarden ook mogelijk is op monumenten en beeldbepalende stads- en dorpsgezichten.
- » Geeft prioriteit aan isoleren en wil natuurlijke momenten zoals bouw, sloop en renovatie benutten voor het overschakelen van gas op duurzame energie.
- » Is voorstander van windmolens op zee, maar sluit aanvullende behoefte op land niet uit.
- » Is voorstander van zonne-energie, we volgen hierbij de 'zonneladder' van de ZMf.
- » Wil energieopwekking door bio vergisting van afval stimuleren.
- » Wil dat de provincie in het omgevingsplan de voorwaarden schept voor opslag en transport van duurzame energie.

- » Wil 1 procent van elke provinciale investering gebruiken om biodiversiteit te stimuleren.
- » Wil een windladder in het kader van kansrijke gebieden voor windmolens.
- » Wil stimuleren dat elk bedrijf een plan maakt voor zijn of haar bijdrage aan een circulaire economie.
- » In de omgevingsvergunningen moet CO₂ reductie worden opgenomen.
- » Wil een routekaart voor de afbouw van de kerncentrale Borsele en op die locatie oprichting van een onderzoeksinstituut voor onderzoek kernenergie en -opslag en lange termijn effecten kernenergie. Daarnaast willen we dat de rijksoverheid zo snel mogelijk eigenaar wordt van de KCB.
- » Vindt duurzaamheid het belangrijkste criterium bij besluiten over investeringen en subsidies door de Provincie Zeeland, D66 wil daarvoor een duurzaamheidstoets invoeren.
- » Wil dat de provincie erop toeziet dat elke gemeente of regio een "klimaatadaptatieplan" opstelt.
- » Wil aandacht voor de financieringsmogelijkheden van de energietransitie voor iedereen.
- » Wil via een revolverend fonds, grotendeels te vullen uit de PZEM reserves, een half miljard euro investeren in innovaties in de Zeeuwse economie en samenleving met prioriteiten bij energie transitie en circulaire processen.
- » Wil een goede zoetwatervoorziening op Schouwen-Duiveland.

nr. 3 Annet van de Ree

Heinkenszand

Onze
kandidaten

2. Welzijn

Welzijn is net als cultuur het cement tussen de bouwstenen van onze samenleving. Je herkent groepen mensen aan hun gedrag, hun fysieke uitingen en hun immateriële waarden. Om je volwaardig te kunnen ontveloppen zijn voorzieningen nodig die vaak overheidssteun behoeven. Soms financieel, bijna altijd als dragende partij. De provincie en de gemeenten bieden als geen ander kansen tot zelfontplooiing.

Welzijn beslaat onder andere educatie en zorg. Welzijn geeft mensen de mogelijkheid om een eigen bestaan en een eigen waarde te ontwikkelen, zowel lichamelijk als geestelijk. Wie ben je en wat wil je zijn? D66 vindt dat Zeeland op deze punten aan een inhaalslag toe is. Onderwijs kan meer divers zijn, gezondheidszorg beter verspreid, respect voor de ander beter verankerd. Burgerparticipatie moet hierin een belangrijke rol spelen.

D66 constateert dat je in een dunbevolkte provincie als Zeeland niet alle voorzieningen in veelvoud aantreft. Het is meer dan de moeite waard om te vechten voor behoud en uitbreiding

van die voorzieningen. Samenwerking met aangrenzende regio's als Noord-Brabant, Zuid-Holland en Vlaanderen ligt voor de hand. Een beroep op onze regering om oog te hebben voor de specifieke omstandigheden van provincies als Zeeland hoort daarbij. De vraag is dan om andere regelgeving voor ons type regio op te stellen dan die welke voor de randstad gelden.

D66 Zeeland ...

- » Zet zich in voor openbaar onderwijs dat toegankelijk is voor iedereen.
- » Wil dat de provincie Zeeland de realisatie van groene schoolpleinen stimuleert.
- » Wil de zorg en onderwijsvoorzieningen voorzieningen toegankelijke en bereikbaar in standhouden en versterking van de eerstelijns gezondheidszorg door het realiseren van samenwerkingsverbanden waar eenvoudige specialistische onderzoeken en ingrepen kunnen plaatsvinden.
- » Basiszorg voor iedereen bereikbaar houden en samenwerking tussen aanbieders stimuleren ter bevordering van de kwaliteit van zorg.
- » Wil goede toegankelijkheid van speciaal onderwijs.
- » Wil volwaardig onderwijs op alle niveaus en verbindingen met het bedrijfsleven bevorderen, bijzondere aandacht verdient hierbij versterking van het MBO en universitair onderwijs.

- » Wil dat iedereen in Zeeland zichzelf kan zijn en draagt de provincie op dit actief uit te dragen met bijvoorbeeld het voeren van de regenboogvlag.
- » Wil verbeteringen in het kader van het VN-verdrag handicap en bevordert deelname van mensen met een handicap aan alle facetten van het maatschappelijk leven, inclusief het openbaar bestuur.
- » Ondersteunt actief het terugdringen van laaggeletterdheid en analfabetisme.
- » Hecht waarde aan een leven lang leren en vindt daarom dat in Zeeland voldoende ruimte moet blijven voor volwassenenonderwijs.
- » Wil inwoners actief ondersteunen hun dorp of wijk leefbaar te houden.

nr. 4

Levien de Putter

Baarland

A close-up portrait of Levien de Putter, a man with long, wavy grey hair and blue eyes, wearing dark-rimmed glasses, a black turtleneck, and a blue blazer. He is smiling slightly. In the background, a person in a dark jacket walks away on a path. A green building is visible behind him.

Onze
kandidaten

3. Platteland

Zeeland heeft als geen andere provincie een eigen gezicht. Vlak, veel water, lange kustlijn en eilanden. Land in zee. Die identiteit is de moeite waard om te behouden. Niet om het verleden vast te houden, maar als voorwaarde voor de vitaliteit van ons Zeeuwse grondgebied. Reden om voorwaarden aan noodzakelijke veranderingen te stellen.

Onze provincie maakt deel uit van Nederland, Europa en de hele wereld. Met een bijzondere verwevenheid met Vlaanderen. Wat daar gebeurt heeft gevolgen voor Zeeland. En andersom. Deze ontwikkelingen volgen wij nauwlettend om hieraan, waar nodig, Zeeuwse randvoorwaarden te koppelen. Dat is de kijk die D66 op onze provincie heeft.

Je zou Zeeland gemakshalve kunnen opdelen in stedelijk gebied, inclusief de havens, en het platteland. Dat je op beide soorten een andere kijk hebt is logisch. Het platteland is, zeker in Zeeland, vooral het domein van akkerbouw, fruitteelt en visserij. Ook zo'n identiteit die je elders niet tegenkomt en daarom de moeite

waard is om te behouden. Maar dan wél met een toekomstbril op. D66 kiest voor duurzamer, meer ruimtelijke kwaliteit, bescherming van cultuur-historisch waardevol gebied, grenzen aan andere functies dan agrarisch gebruik en met een 'groot' oog voor natuur.

D66 wil mede daarom inspelen op kringlooplandbouw om gezonde voeding te garanderen en de bodem beter te beschermen. Dat kan alleen door dierlijke en plantaardige systemen aan elkaar te koppelen in regionaal verband.

De voortschrijdende klimaatveranderingen spelen bij alle afwegingen een belangrijke rol.

D66 Zeeland ...

- » Wil de landbouw omvormen naar duurzame en kringlooplandbouw.
- » Wil behoud van het karakter van het platteland en de dorpen zonder dat alles 'op slot' gaat.
- » Wil dat industriële activiteiten in de agrarische sector plaatsvinden op bedrijventerreinen en niet op het platteland.
- » Wil biodiversiteit stimuleren door akkerranden en minibossen. Minibossen zowel in stad als op het platteland.
- » Wil een 'Oevervisie' of Visie op de binnenwateren, in lijn met de Kustvisie.
- » Wil geen bebouwing in de kust en respecteert de kustvisie.
- » Wil een onderzoek naar grenzen aan toeristische groei. Zet in op kwaliteitsverbetering van verouderde parken. Aan de kust willen we geen nieuwe parken.
- » Wil de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en het Europese netwerk van natuurgebieden Natura2000 afmaken vóór 2027.
- » D66 wil een evaluatie van het instrument Natura 2000 en de manier waarop de maatregelen regionaal geïmplementeerd zijn, alsmede de doelmatigheid van de regelgeving.

- » Wil een doelmatig en effectief handhavingsbeleid voor wetten die bodem, water en lucht beschermen.
- » Wil bufferzones rondom natuurgebieden, daarbij wordt gebruik gemaakt van instrumenten ten behoeve van inclusieve landbouw en biodiversiteit zoals die financieel vorhanden zijn bij de provincie.
- » Ondersteunt een regierol per regio voor de provincie bij afstemming tussen gemeenten over woningbouw, winkels en bedrijventerreinen. Niet-afgestemde plannen krijgen geen ruimte.
- » Wil dat gemeenten bij realisering van een nieuw bedrijventerrein aan verhuizende bedrijven een zorgplicht oplegt voor sanering van de oude locatie.
- » Wil waterberging tweeledig inzetten: tegen wateroverlast en tegen verdroging.
- » Wil voor restaurants en supermarkten een regionale markt voor agrarische producten van biologische boeren stimuleren.
- » Wil 'tijdelijke natuur' op braakliggende gebieden binnen de bebouwde kom of rondom bedrijventerreinen.

nr. 5 Jeffrey van Doorenmalen

Renesse

Onze
kandidaten

4. Cultuur en sport

Cultuur kent twee kanten. Je kunt genieten van andermans ‘kunsten’ én je kunt er zelf vorm aan geven. Eigen inbreng in en gebruik van cultuur bepalen de kwaliteit van ieder individu en bij elkaar opgeteld die van onze samenleving. D66 ziet dat Zeeland van oudsher sterke culturele kanten heeft. Tegelijkertijd stellen we vast dat er meer nodig is om cultuur voor de huidige en toekomstige inwoners van Zeeland aantrekkelijker te maken.

Cultuur kan bepalend zijn bij een keuze om ergens te gaan wonen. In onze vergrijzende provincie hebben we naast het vasthouden van onze jeugd nieuwe instroom van mensen hard nodig. Een veelzijdig cultureel aanbod kan daarbij helpen.

Cultuur is bovenal veelzijdig. Het omvat kunst, sport, recreatie en permanente educatie. Cultuur vormt mensen en andersom. D66 wil daarom investeren in cultuur. Verbreiding en verdieping van het aanbod streven we na. Bovendien moet dit aanbod voor iedereen gemakkelijk bereikbaar zijn.

Cultuur is niet statisch. Het is een aspect van onze Zeeuwse samenleving dat mee verandert waar Zeeland en haar inwoners veranderen. D66 kiest ervoor om vaste waarden binnen onze cultuur aan te vullen met nieuwe uitingen. Hierbij zetten we ontwikkelingen als internet en sociale media in.

D66 Zeeland ...

- » Wil intensieve samenwerking tussen musea in Zeeland met onder andere als doel de culturele ontwikkeling bij onze jeugd te bevorderen.
- » Onderzoekt of het mogelijk is om tijdelijk museale stukken uit grote musea (in binnen en buitenland) naar Zeeland te halen.
- » Wil de bestaande informatiefunctie van bibliotheken vernieuwen door o.a. bronnen voor mensen digitaal te ontsluiten en een podium te bieden aan mensen om bij elkaar de informatie te vinden.
- » Wil dat de provincie waakt voor een onafhankelijke regionale nieuwsvoorziening als belangrijke factor in een goed werkende democratie.
- » Steunt sport en bewegen in brede zin eerder dan grote, commerciële en op economische promotie gerichte sportevenementen.
- » Wil extra ruimte voor uitbreiding en versterking van podiumkunst, hedendaagse beeldende kunst, crossovers en festivals.

- » Vraagt de provincie om een verbindende rol te spelen tussen culturele instellingen in Zeeland.
- » Wil de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland ontwikkelen tot levendig Erfgoedhuis, erfgoed digitaliseren en de samenwerking tussen de erfgoedorganisaties verbeteren. Burgerparticipatie, de bijdrage van vrijwilligers en de inzet van rijksmiddelen zijn voor het erfgoed van groot belang.
- » D66 Zeeland wil herbestemming en nieuwe economische dragers bevorderen als middel tot instandhouding van monumentaal of beeldbepalend onroerend goed.
- » Wil voor buitenlandse bezoekers de toegang tot Zeeuwse (en overige Nederlandse) musea aantrekkelijk maken door bemiddeling in aanschaf van de Nederlandse Museumkaart.

nr. 6

Marion van Stiphout

Oostkapelle

A close-up portrait of Marion van Stiphout, a woman with short brown hair and glasses, smiling warmly at the camera. She is wearing a light blue knitted cowl and a dark grey zip-up jacket. In the background, there's a blurred view of what appears to be a beach or coastal area.

Onze
kandidaten

5. Bereikbaarheid

Op het punt van bereikbaarheid is Zeeland geen makkelijke provincie. We hebben één snelweg, één spoorlijn voor personenvervoer en veel ‘zee om ons land’. Niet bevorderlijk om elkaar snel te bereiken. Ook bedrijven zien dit als een handicap. Met een belangrijke uitzondering: onze waterwegen bieden optimale kansen voor haven gerelateerde bedrijven en transport over water naar industriële complexen.

Voor een goede sociale en economische ontwikkeling van Zeeland mag daar best wat bij komen. Zo kan Zeeuws-Vlaanderen profiteren van nieuwe verbindingen met België en is Schouwen-Duiveland beter af met een opwaardering van de wegen richting Rotterdam.

Daarnaast wil D66 voorsorteren op de gevolgen van klimaatveranderingen en van voortdurende technologische ontwikkelingen die onze wereld

snel veranderen. Duurzaam handelen wordt gewoon. Nieuwe technologieën gebruiken we als deze een meerwaarde geven aan ons allemaal.

Voor de komende periode, 2019-2023, zet D66 vooral in op nieuwe vormen van mobiliteit, op andere energiemogelijkheden en op alternatief openbaar vervoer.

D66 Zeeland ...

- » Wil blijven investeren in fietsroutes en schoon (openbaar) vervoer. Dat vergt ook laadpalen en waterstofvulstations. In 2025 zijn alle vormen van OV emissievrij.
- » Bij elke nieuwe aanbesteding zijn alle openbare bussen emissievrij.
- » D66 vindt in het kader van een goede bereikbaarheid per openbaar vervoer het van essentieel belang dat Zeeland eenmaal per uur een intercityverbinding met de Randstad krijgt.
- » Wil ruimte bieden voor experimenten met nieuwe vervoersformules, daarnaast willen we het openbaar vervoer vervangen en beter laten aansluiten op de behoefte van de inwoners. Dat betekent meer kleinschalig vervoer, meer ruimte voor de fiets en het omvormen van busstations tot moderne transferiums, waar eenvoudig en comfortabel van de ene vervoersvorm op de andere kan worden overgestapt. Dat betekent in ieder geval ruimte om comfortabel te wachten en schone openbare toiletgelegenheid.
- » Wil door de inzet van alternatieve mobiliteit de routes en structuur van het Zeeuwse openbaar vervoer vernieuwen.
- » Wil het transport door binnenscheepvaart bevorderen en zet in op gebruik van elektrische boten.

- » Wil geen verbreding van de N59 van Zierikzee naar Rotterdam en/of het doortrekken van de N57 vanaf Westerschouwen. D66 geeft prioriteit aan veilige verbindingen met voldoende doorstroming.
- » Wil dat de opbrengst van de Westerscheldetunnel wordt benut voor verlaging van de tol voor veelgebruikers.
- » Wil een betere treinverbinding tussen Terneuzen en Gent voor vracht en personenverkeer.
- » Wil de mogelijkheid dat De Lijn (Vlaamse busmaatschappij) inschrijft op busverbindingen Zeeuws-Vlaanderen.
- » Wil een fijnmazig net van oplaadpunten voor elektrische auto's. Bij nieuwe plannen van Zeeuwse organisaties is een stimulering om laadstations aan te leggen nodig.
- » Wil elektrisch autorijden belonen met parkeerplaatsen voor de deur.
- » Wil met provinciale regie streven naar een doelmatige en samenhangende elektrische laadinfrastructuur in Zeeland.

nr. 7

Atyna Janse

Vlissingen

A close-up portrait of Atyna Janse, a woman with short, wavy blonde hair and blue eyes. She is wearing large, round, black-framed glasses and a wide, open smile. She is dressed in a brown, textured coat over a red top and a blue patterned scarf. The background is a blurred view of a canal and buildings, suggesting a coastal town.

Onze
kandidaten

6. Bestuur

Het betrekken van burgers bij het bestuur van onze provincie is D66'ers op het lijf geschreven. Alle openbare besturen staan in dienst van burgers, organisaties en bedrijven. Dus zal ook de provincie Zeeland haar doen en laten actief, helder en toegankelijk uit de doeken willen doen. Uitgangspunt daarbij is dat burgers, organisaties en bedrijven op tijd worden betrokken bij het vormen van beleid en van voorgenomen maatregelen. Waar mogelijk starten we experimenten.

In Nederland krijgen met name gemeenten meer taken. Bovendien zit de wereld om ons heen steeds ingewikkelder in elkaar. Daarom gaan gemeenten steeds meer samenwerken. Steeds vaker leidt dit tot fusies. De provincie kan daarin een coördinerende rol spelen.

Zeeland is inmiddels de kleinste provincie van Nederland. Daarom staat onze provincie zelf óók ter discussie. Kan men alle taken volwaardig uitvoeren. Samengaan met het waterschap

Scheldestromen lijkt daarop het antwoord. D66 hecht echter aan een waterschap gebaseerd op een samenhangend stroomgebied. Voor Zeeland gaat het dan om het water van de Schelde, Maas en Rijn. Naast onze kustverdediging. Reden genoeg om bij fusie van ons waterschap eerst te kijken naar de aanliggende waterschappen Brabantse Delta en Hollandse Delta.

D66 Zeeland ...

- » Wil dat de provincie burgerinitiatieven zowel ambtelijks als financieel ondersteunt.
- » Door burger- en overheidsparticipatie wil D66 dat de provincie burgers betrekt bij elk nieuw initiatief. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de zgn. participatieladder. Hierbij kan een passende ‘trede’ worden ingezet: informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren, meebeslissen of zelf organiseren.
- » Wil in Zeeland door schaalvergroting (van onderaf) en innovatie een transparante, democratische en slagvaardige overheid. Om dit te bereiken wil D66 een maatschappelijke discussie doen plaatsvinden, die de voor- en nadelen van herindeling van Zeeuwse gemeenten in beeld brengt.
- » Vindt schaalvergroting van het Waterschap Scheldestromen via het stroomgebied nuttiger dan een fusie met provincie Zeeland.

- » Wil een onafhankelijk meldpunt, waar mensen kennelijke misstanden bij overheid en bestuur kunnen melden.
- » Wil een harde aanpak van ondermijnende criminaliteit en democratische controle op de ingezette bestuurlijke bevoegdheden.
- » Wil dat de provincie zich niet alleen op Zeeland richt, maar ook kijkt naar drie naburige verzorgingsgebieden: Vlaanderen, West-Brabant en Zuid-Holland.
- » Wil dat overschotten terugvloeien naar de algemene reserve en geeft voorrang aan investeringen.
- » Wil dat alle communicatie van de provincie richting de inwoners in voor iedereen begrijpelijk Nederlands gebeurt.
- » Wil een bindend, correctief referendum op provinciaal niveau.

A portrait of a young man with light brown hair, smiling at the camera. He is wearing a blue button-down shirt over a black t-shirt. The background is a blurred street scene with buildings and orange flags.

nr. 8

Pieter de Bruijn

Clinge

A blue circular badge containing white text.

Onze
kandidaten

7. Economie

In heel Zeeland worden de gevolgen van het afnemende arbeidspotentieel en de toenemende vergrijzing gevoeld. Ook en vooral in de economie. Het behoud van de Zeeuwse vitaliteit hangt af van een dynamische economie. Voor D66 staat daarom vast dat onze economie krachtig moet worden bevorderd. Anders zullen noodzakelijke veranderingen en gewenste wijzigingen op het sociale, culturele en educatieve vlak onbetaalbaar blijken. D66 kiest voor het actief aantrekken van werknemers van buiten Zeeland. Een verkenning van hun wensen is nodig. De diversiteit binnen bedrijven en hun werkgelegenheid wil D66 bevorderen. Daarbij hanteren wij de duurzame en innovatieve uitgangspunten van D66.

Voor mensen staat economie gelijk aan werkgelegenheid. Kijken we daarnaar, dan staat in Zeeland de niet-commerciële sector (overheid, zorg, onderwijs e.d.) met 29% bovenaan. Daarna volgen recreatie (o.a. groot- en detailhandel, toerisme en horeca) met 25%, industrie en logistiek (m.n. de havens met bijbehorende industrie) met 19% en de zakelijke dienstverlening met 15%. Alles gebaseerd op afgeronde cijfers en samengevoegde relevante branches. Opvallend is de constatering dat de agrarische sector (landbouw en visserij) tekent voor 6%. Even groot als de bouw.

Uit deze opsomming mag worden afgeleid dat de Zeeuwse economie vooral draait op de

commerciële sectoren ‘recreatie’, ‘industrie en logistiek’ en zakelijke dienstverlening

De agrarische sector heeft een grote impact op de instandhouding van het buitengebied en bepaalt in belangrijke mate het bijbehorende ruimtebeslag. Daarom hoort deze sector, ook al levert ze een minder grote bijdrage aan de werkgelegenheid, hier zonder meer bij. Alles bij elkaar goed voor 65 %. Hieruit leidt D66 af dat deze sectoren voor de korte termijn nuttig en nodig zijn. Reden om daar bijzondere aandacht aan te besteden. Het gaan dan vooral om duurzaam energieverbruik, duurzaam transport, duurzame werkgelegenheid, duurzaam milieu en duurzaam ruimtebeslag. Niet om het bedrijven moeilijk te maken maar juist om

nr. 9

Carl Schoor

Middelburg

A portrait of Carl Schoor, an elderly man with grey hair and glasses, wearing a tan jacket and a patterned scarf, standing in a city street.

Onze
kandidaten

in overleg te komen tot randvoorwaarden die bedrijven nodig hebben om de toekomst aan te gaan. D66 ziet dat als een mooie uitdaging.

Op de langere termijn zal Zeeland net als elders met een veranderende economie te maken krijgen. Zo zullen de gevolgen van de informatietechnologie, robotisering en het afstappen van fossiele brandstoffen leiden tot een zich sterk wijzigende samenleving. Ook en vooral de klimaatmaatregelen vragen om een ander soort economie. In de komende periode staat D66 voor het uitvoeren van een stevige toekomstverkenning met bijbehorend actieplan. Naast de nu al te nemen maatregelen voor de korte termijn.

Ook al gaat een aanzienlijk deel van de economische logistiek om Zeeland heen, de ligging van Zeeland maakt dat we een transito-provincie tussen ‘Rotterdam’ en ‘Antwerpen’ zijn. Onze economie is voor een aanmerkelijk deel verweven met Vlaanderen, met Rijnmond en met West-Brabant. Onze infrastructuur is daar nog onvoldoende op afgestemd. D66 wil een studie naar de toekomstige transportbehoefte om een duurzame keuze te kunnen maken.

D66 wil bij onze Zeeuwse economie enkele algemene maar toch ook belangrijke kanttekeningen maken. Het personeelsaanbod is te krap, het opleidingsniveau te laag en de economie als geheel te gespecialiseerd. Aan persoonlijke wensen van nieuwkomers kan onvoldoende worden tegemoetgekomen. D66 wil ook meer aandacht geven aan het scheppen van hoogwaardige werkgelegenheid in Zeeland. Het Zeeuwse voorzieningenniveau heeft daarom een extra impuls nodig. De komende vier jaar zijn hard nodig om vast te leggen wat Zeeland op economisch gebied wil zijn en welke voorzieningen daarvoor nodig zijn. Van die voorzieningen hangt ook af of onze jongeren in Zeeland willen blijven en of Zeeland aantrekkelijker wordt voor wie overweegt zich hier te vestigen.

D66 Zeeland ...

- » Wil een samenhangend actieplan om de uitdagingen in de driehoek werkgelegenheid – demografie – onderwijs het hoofd te bieden.
- » Wil grensbarrières tussen Zeeland en Vlaanderen afbreken op uiteenlopende terreinen als arbeidsvoorraarden, sociale arrangementen, pensioenopbouw, diploma-erkennings en toegang tot zorginstellingen.
- » Wil een studie naar een toekomstige, duurzame infrastructuur die de Zeeuwse economie stimuleert.
- » Het toerisme vormt een belangrijke pijler van de Zeeuwse economie. Zonder nu onnodige belemmeringen op te werpen is D66 van mening dat een beleid moet worden gevoerd met vooral aandacht voor innovatie, duurzaamheid en toekomstgerichtheid.
- » Vindt een extra impuls voor het voorzieningenniveau ten behoeve van nieuwkomers en jongeren noodzakelijk.

- » Staat voor een proactief beleid dat de groei van de Zeeuwse economie zal bevorderen. Denk bijvoorbeeld aan het inspelen op de komende Brexit en de aanleg van de Seine-Scheldeverbinding.
- » Wil een omslag naar duurzame landbouw en stimuleert zilte teelt. Uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij kan alleen als dit een kwaliteitsverbetering van het dierenwelzijn volgens het Beter Leven keurmerk betekent. Uitbreiding van glastuinbouw is toegestaan op de aangewezen locaties (Axelse vlakte) met mogelijkheden voor duurzame verwarming, bijvoorbeeld door restwarmtekoppeling.
- » Wil voor de agrarische sector de beschikbare fondsen, o.a. Europese subsidies, inzetten ter bevordering van kansrijke teelten en innovatieve initiatieven met als doel duurzaamheid en kringlooplandbouw te bereiken.
- » Wil goede aandacht voor industriële veiligheid en handhaving van de milieu- en veiligheidsvoorschriften.

- » Zet zich waar mogelijk in voor pulskorvisserij als vorm van duurzame visserij zonder daarbij overbevissing te stimuleren.
- » Zet zich in voor klimaatneutrale havens en elektrische binnenvaartschepen.
- » Wil een dekkend netwerk van ‘e-noses’ om de luchtkwaliteit te monitoren.
- » Wil voldoende en goede huisvesting voor iedereen die in Zeeland wil komen wonen en/of werken inclusief arbeidsmigranten. Deels hier wonen of tijdelijk hier werkzaam zijn moet ook aantrekkelijk zijn en huisvestingsbeleid moet daarop inspelen.
- » D66 wil via een revolverend fonds, grotendeels te vullen uit de PZEM reserves, een half miljard euro investeren in innovaties in de Zeeuwse economie en samenleving met prioriteiten bij energie transitie en circulaire processen.

- » Wil geen nieuw 'Thermphos debacle' en stelt voor om samen met het Rijk een landelijk amoveringsfonds voor de sanering van vervuilde bedrijventerreinen op te richten naar Belgisch voorbeeld.
- » Wil dat de North Sea Port haven van Vlissingen dé haven wordt voor activiteiten die bedoeld zijn voor energietransitie en klimaatadaptatie in de Noordzee.
- » Wil aandacht voor de negatieve effecten van industriële activiteiten op de leefbaarheid van de nabijgelegen woonkernen.

A portrait of a man with short brown hair and a beard, smiling at the camera. He is wearing a blue blazer over a grey sweater and a light blue shirt. The background is a blurred street scene with buildings and lights.

nr. 10 Ruurt van der Wel

Goes

A blue circular badge containing white text.

Onze
kandidaten

Volledige kandidatenlijst

1.	Ton Veraart	Vlissingen
2.	Wouter Versluijs	Graauw
3.	Annet van de Ree	Heinkenszand
4.	Levien de Putter	Baarland
5.	Jeffrey van Doorenmalen	Renesse
6.	Marion van Stiphout	Oostkapelle
7.	Atyna Janse	Vlissingen
8.	Pieter de Bruijn	Clinge
9.	Carl Schoor	Middelburg
10.	Ruurt van der Wel	Goes
11.	Charles Lelkens	Kortgene
12.	Peter Hofstede	Sint Kruis
13.	Chris van Overbeeke	Heinkenszand
14.	Ad van de Kreeke	Middelburg
15.	Riny Dieleman	Hoek
16.	Josephine Elliott-Hilverdink	Vlissingen
17.	Johanna Boogerd-Quaak	Zaamslag
18.	Jeroen van de Merwe	Goes
19.	Margie Nijs	Hulst
20.	Ton Rietman	Vlissingen
21.	Marja Krans-Hofland	Ouwerkerk
22.	Bram Brouwer	Vlissingen
23.	Victor Geelen	Middelburg

d66zeeland

d66zeeland

d66zeeland

www.d66zeeland.nl

» Colofon

Programmacommissie

Wouter Versluijs, Bert Wiegant, Ed Peerbolte, Edy Warringa, Jaap Verherbrugge,
Margot Goeyers, Michael van Oostende, Siegrid de Putter

Tekst

Wouter Versluijs, Ed Peerbolte, Bert Wiegant

Fotografie

Pixabay (“D66 Zeeland ...”)
Pim Folmer (“Onze Kandidaten”)
Wouter Mahu (Kaft)

Vormgeving

Jeroen van de Merwe

Versie

31 december 2018

D66
zeeland

d66zeeland.nl